

VLASTARUL

♦♦♦ REVISTA LICEIULI „SPIRU HARET” ♦♦♦

APARE BIUNĂR : ABRONAMENTUL 80 LEI PE UN AN

BALAST IN ȘCOALA SECUNDARA

În timpul din urmă s'a stărnit, luând uneori chiar caracterul de boală contagioasă, o adevărată furtună împotriva legii școlare, care ne călăuzește pașii de un sfert de veac.

Firește, legile, nici cele mai adânc meditate, nu pot îmbrățișa secole întregi. Evenimente neprevăzute vin de oclătină adesea temelii ce se credeau nepieritoare; așa, războiul mondial a răsturnat mentalitatea antebelică, căutând să așeze alte baze societății ce-a rezultat din frământarea cea mare a lumii.

Și fiindcă nici noi nu ne putem abate din fața curentelor reformatoare — de n'ar fi așa, ce ar zice Europa? — urmă să dărâăm și noi idoli, la cari ne-am închinat, ca niște prea naivi, vreme prea îndelungată.

Și-atunci, un mare defect al legii: *supraviețuirea programelor analitice*, mai ales la învățământul secundar. La-cuna aceasta, — datorită amestecului unor profesori universitari, cari aveau să alcătuiască programe, pe care nu le aplicaseră niciodată, ca să se convingă de ceace poate și de ceace refuză să primească o minte de copil, la anumită etate, — este deoște recunoscută și nu este necesitate de o nouă și erudită argumentare.

La acest neajuns se adaugă un alt fapt nu mai puțin agravant: *manualele didactice*, cartea ce o punem în mâna școlarului. A ajuns aproape un axiom, că autorul unei cărți didactice se socotește obligat să mai adauge, dela el, anumite cunoștințe, peste cele scrise de programul analitic sau să dea o prea mare dezvoltare unor chestiuni de secundară

importantă. Are autorul convingerea, că lucrând altfel co-misiunea pentru cercetarea mânăului îl va respinge sau că prestigiul său de autor suferă scădere, de se va ține strict de principiul *non nulla, sed multum* ?

Că manualul didactic aduce la rândul-i, o nouă și gravă supraincarcare, se poate convinge oricine deschide o carte de școală. Un profesor de geografie (a murit, săracul, — u-nii ar zice, prostul — în mizeria lui, într'un spital din provincie) a avut curiozitatea — pe atunci, profesorii nu erau copleșiți de grija zilei de mâine, mai aveau și vreme de gândire — de a face o minuțioasă socoteală (nu cumva studiiul acesta se va fi găsit în arhiva liceului din Turnu-Severin ?) a tuturor expresiunilor noi, pe care un copil este obligat să le memorizeze într'o clasă, deci într'un singur an. Știtiți la ce rezultat a ajuns răposatul profesor V. V. Chiriac ? La fantastică sumă de peste 4000, rog citiți : *patru mii* de cuvinte necunoscute, cari urmă să fie inculcate, de cele mai multe ori pe de rost și fără nici o legătură între obiect și vorbă, în mîntea fragedă a copilului.

Dar nu s'a terminat calvarul copiilor : mai e un factor, factorul principal, *profesorul*, care, mai ales când este la începutul carierei, se silește să se arate, că știe mai mult decât programul analitic, că erudiția sa întrece pe a autorului de manual didactic și că reputația sa stă în raport direct cu savanțlăcul, cu care se înfățișează înaintea școlărilor.

Nu cumva unii copii vor fi având norocul de a-și mai îmbogăți dicționarul tehnic prin intermediul părinților, cari le-ar prelinde, la rândul-le, să sperie pe profesori, cu ajutorul altor termeni ?

Când acesta e adevărul, oricât de crud ar fi, nu-i așa că el trebuie spus fără înconjur ? Și dacă este atât de periculos elevilor, acest supra-balast, nu e vremea să ne gândim să lecum, măcar în parte, boala ce istovește vlagă tinere-tului fără vr'un folos real ?

Aceasta le vom discuta altă-dată.

ST. V. NANU

Profesor la liceul „Sp. C. Haral”, București.

HORATIU : EPISTOLA CĂTRE PISONI

— Urmare —

Scritoriule, sau urmează tradiția, sau născocеște caractere ce nu se desmint ! Dacă îl readuci pe scenă Achilles cel preaslăvit, să fie iute, mănios, îndărătnic, viteaz, să spună că pentru el legile nu există ; toate numai prin arme să se hotărască ; Medea să fie crudă și neînduplecată, Ino să fie cu ochii plini de lacrimi, Ixion viclean, Io răcitor, Oreste nenorocit. Dacă incredințezi scenei ceva necercat încă și ai îndărătnicia de a crea un personaj nou, să-l păstrezi până la sfârșit după cum a pornit dela început și să rămână mereu acelaș. Este greu să spui în mod original lucruri comune și cu mai multă siguranță îmi transformi în tragedie poema Iliadei, decât dacă vei scoate la iveală tu, cel dintâi, lucruri necunoscute și nespuse încă. Subiectul comun va deveni averea ta proprie, dacă nu-ți vei pierde vremea în jurul unui cerc banal și la dispoziția tuturor și dacă nu te vei trudi să redai ca un tâlman-ciu credincios vorbă cu vorbă și dacă nici imitând nu vei cădea într'unul așa de restrâns în cât să te împiedici de a eși din el șifala ta, sau legea genului.

Nici nu vei începe ca un scriitor epic de odinioară în felul acesta : „Eu voi cânta soarta lui Priam și războiul cel vestit”, ce lucru vrednic de acest început va aduce cel ce fâgăduiește atât de mult ? Munții vor fi în durerile facerii și se va naște un soarece caragios. Cât mai nermit începe aceasta, care nimic nu urzește cu stângăcie : „Cântă-mi o Muza, pe bărbatul care după caderea Troiei a văzut obiceiurile și orașele multor oameni”. Nu are de gând să scoată fum din lumină, ci din fum lumină, așa în cât pe urmă să dea la iveală minunății strălucite, ca pe Antiphates, Scylla, Charibda, Ciciopul ; și nici nu începe întoarcerea lui Diomedes de la moartea lui Meleagrus, și nici războiul troian de la cele doua ouă. Totdeauna se grăbește spre deznodământ și răpește pe auditorul în chiar miezul evenimentelor și lasă afară cele ce, tratate fiind, n'au nădejdie că ar putea să strălucească. Și astfel născocеște, astfel amestecă cele neadevărate cu cele adevărate, în cât mijlocului să nu fie în nepotrivire cu începutul și sfârșitul, cu mijlocul,

Ascultă ceace eu și împreună cu mine poporul dorește, dacă vrei ca publicul gata să aplaude să aștepte corina și să fie dispus a ședa jos fără întrerupere până când flautistul să spună : „aplaudați”. Trebuie să ții seamă de obiceiurile fiecărei vârste și să dai coloritului propriu caracterelor și anilor supuși schimbării. Copilul, care a ajuns să știe a repeta cuvintele ce i se spun și care calcă pe pământ cu un pas sigur, e nerăbdător să se joace cu cei de seama lui, pentru un nimic se umflă de mânie și se înseninează, și din ceas în ceas se schimbă. Tânărul, căruia încă nu i-a crescut barba, după ce în sfârșit i a fost îndepărtat învățătorul, își găsește

fericirea în cai, în câini și în pașiștea câmpului celui băut de soare; este de ceară când e vorba să fie întors spre vițiu, violent cu cei ce-i dau statură, abia târziu dispus să se îngrijească de lucrurile folosite, risipitor de bani, mândru, plin de poftă și grabnic întru a părași ceace a iubit. Având cu totul alte năzuinți vârsta și mentalitatea bărbătească umbra după foloase și legături, se străduiește pentru demnitate, se ferește de a face un lucru asupra căruia puțin după acea să nu mai poată decât cu greu reveni. Multe neajunsuri înconjoară pe cel bătrân, fie că agonisește și menorochiul de el se abține dela cele ce a strâns și îi e frică să se bucură de ele; fie că se servește de toate lucrurile cu teamă și calcul rece, vecinic amânând, fără iluzii, amorfii, lacom de a ști ce o să fie, greu de mulțumit, morocănos, proslăvind vremurile ce au fost, pe când era el copil, cu vorbe de muștrare și de condamnare a celor mai tineri ca dânsul. Multe foloase aduc cu sine anii cari vin, multe le ră-pesc cei ce se duc. Nu cumva să se încredințeze roluri de bătrân unui tânăr, sau roluri de bărbat unui copil. Totdeauna să ne înținem în împrejurările și vârsta convenită.

(*vea următo*)

Clasa VIII Modernă

CUPLETUL «BACALAUREA TULUI»

— Din revista «Un tîeciu model» —

I

De mâine, șapcă, eu te las,
Te „numără” bun rîmas,
„Uniformă” asemenea
Te poate cine-o vrea!

De acum pătri mi va crește,
Nimeni nu mă mai oprește,
Mare ca de papușă,
Căci nu mai sunt școlăraș.

De azi, adio ascultare
Cu emoția cea mare,
Căci acum am scăpat.

II

Adio „sufletul” salvator
„Catalogul” îngrozitor
„Fiftica”, „copială” și „fiful” cel
Toate astea s'au sfârșit.

fubrit

(Cuplet cântat pe aria «Surugiu», de către artistul J. V. Voșen)

ȘT. S. ARDELEANU

Căci mâine student eu voi fi
Voi face cum și ce-oi voi
„Păr”, da „păr” eu voi avea
Adio! școala mea!

CRITICA CONTIMPORANA

De câteva săptămâni un fapt divers prilejuește pătimașă polemici între revistele noastre literare. Autorul «*Scriitorului unui răzes*» și directorul «Gândirii», tânărul domn Cezar Petrescu, e pus pe două coloane de creatorul «*Trăpuiții*», F. Aderca. Operația s'a săvârșit în coloanele «Omului liber» unde dovedea cu *extrate*, identitatea absolută între nuvela d-lui Petrescu «*Unchiul din America*» și schița «*Mon oncle Jules*» a lui Maupassant.

«Gândirea» răspunde tipărind în *intregime* ambele bu-căți, din citirea căroa se poate admite o apropiere de subiect, dar nici într'un caz o apropiere literară. După cum a observat și d. Ibrăileanu, pe când «*Mon oncle Jules*» e numai o simplă anecdotă din care, dacă scoți subiectul nu mai rămâne nimic, în nuvela d-nului Petrescu acesta e numai un pretext de a statornici acea meșteșugită atmosferă de melancolie provincială, cu care celtorii «Scriitorilor» sunt de mult obișnuți.

Asemănarea subiectelor nu dovedește nimic; nimeni n'ă cutezat să susțină că Goethe a plagiat pe «Kraus» după Klingger, Müller sau Lessing, nici că «Cidul» e lipsit de valoare pentru că Corneille a plagiat pe Guillen de Castro. Ce se va spune atunci de Shakespeare, de Voltaire? ! Merită să fie citite în această privință articolele lui Francee din «*La vie littéraire*» și răsfoită ciudata carte «*Le livre des plagiat*» apărută mai anii trecuți, în care, până și Balzac, acel care-și crease (?) o «lume» a sa proprie, nu scapă de erudite analize menite să-i scoabore personalitatea...

După cum vedeți, problema eră destul de simplă; se va căuta lucrurile noi și bune aduse de nuvela d-lui Petrescu în proza românească. De se vor găsi, lucrarea nu va mai avea nevoie de recomandăție, iar în caz contrariu se va înmormânta de la sine. Trebuia numai puțin bun simț pentru aceasta.

Și cu toate acestea discuția continuă...

Ne plângem că avem secetă literară; eu cred dimpotrivă că ne lipsește cu desăvârșire o critică serioasă. Ne plângem că nu se citește, dar nimeni nu ă aminte la dezorientarea celtorilor lipsiți de îndrumarea trebuincioasă. Avem critici, dar unii căzuți într'un impresionism exagerat, alții suferind consecințele războiului în gând și în faptă. D. Sanilevici numai scrie decât de politică și nu mai citește decât antropologie; d. Lovinescu ne-a păgubit de articolul săptămânal din lipsa unei reviste pe care s'o conducă; d. Iorga, afară de rari excepții, disprețuește întreaga producție contimpo-

rană; dd. Fundoianu, Busuioceanu, Ibrăileanu, publică ne-regulat și tot lucruri fragmentate și mărunte. Iar în locul lor, sau sfințit critici literari bieți scribi plăși și vanțoși, cari prin ignoranța lor ajută mult la ignoranța publicului.

Au apărut în ultimii doi ani o sumedenie de cărți bune și nimeni nu s'a încumetat să le analizeze complet și conștiințos. Nimeni n'a publicat în vreo revistă un studiu explicativ asupra celui mai bun roman românesc: «*Pădurea plieativ*» asupra celui mai bun roman românesc: «*Pădurea plieativ*». N'am găsit nicieri, afară de slabe notițe, o analiză a romanului «*Un om căruia i-a fost foamă*» de J. G. Dava; același lucru cu «*Turburarea apelor*» drama lui Lucian Blaga, rămasă desigur nelămurită multor cefitori. Puțin de tot despre «*Peste mări și țări*» ale lui Condiescu, cele mai bune pagini de călătorie ce s'au scris vreodată la noi. Nimic despre «*Istoria artei medievale române*» de Iorga; nimic despre «*Intre divin și uman*» de C. Papacostea, o peră într'u totul occidentală; nimic despre « *Renașterea la Florența*», nimic despre «*Aristofan și contemporanii săi*»... Incheiu lista. Sunt suficiente, cred, probele de prostația criticilor noștri, cari se tem de o gândire și o muncă serioasă, reușindu-se într'un impresionism superficial și confuz. Această nu-i împiedică însă să comenteze mărunțișurile literare și «moravurile intelectuale», acoperindu-și de insulbe adversarii și ridicând osanale mecenatilor și cunoscuților...

Treceam printr'o criză a criticii; oare lenea intelectuală o pricinuște?

M. ELIADE

MLĂDIȚA

În iarna aceea văzduhul și pământul se îndestulaseră de atâtă fulgure nestăruită de omăt. Câte odată se revărsă așa de multă zăpadă, că nouii greci de povara lor de-abia își arătau fețele cenușii. Dar, au fost de ajuns câteva zile cu belșugul de căldură al soarelui, ca să imblânzească văzduhul aspru al vântului și să topască zăpada ce începuseră să își imprăștie apele înegrite pe pământul mutat. Câmpurile, tarinile, zarea, răsuflau aburi fumurii în văzduhul curat, primenit de caldele raze ce începură să rumenească coaja pământului.

În mijlocul grădiniții, pe brazda înălțată, o tulpiniță însoțită de două ramuri se arată luminei zilei. Vântul nemilos și, neîmpiedicat în calea-i de vre o stavilă, își revărsă mânia asupra plăpândelor vlăstare ce se apleacă cu vârfurile fragede până la pământ, în semn de închinare. Erau, atât de plăpânde că de-abia îndrăsnii să le atingă. În jur-le grădinița puste; iarna adusesese uitarea îngrijirii ei.

Nu trecu mult și vlăstarul parcă se mai implini puțin în tulpină, își mai sumeși fața spre mai multă lumină și își mai implulți foisul; parcă toată hrana din pământul îndestulat nu-mai el ar fi sorbit-o. Firișoarele rădăcinilor se întăriră teminic, implântându-se în pământ; se înclăștară puternic ea să susțină tulpina ce se împuternicise. Timpurile potolite i-au fost în ajutor, și odată cu cellalți pomi se înnodară la subțioarele ramurilor mugurii fragezi. Într'o bună zi se despicară, dar rădăcinile neîndestulate se împotriviră să îi susțină. Trebui să-i smulgă și să le dau drumul ca să plutească în voia vânturilor. Acum, frunzele fluturau grăbite, iar mlădița ușurată se scutură din vârf aplecându și ramurile.

În acea vară dădu Domnul belșug de lumină dar și de ploaie, încât vlăstarul se înălță tot mai sus sumețându-și creasta subțiată. Tulpina se îngroșă prinzând la început o coajă ca o pojgăniță de ghiță pe care mai apoi o întări. Acum de-abia își călătina tulpina la bătaia vântului. Mai târziu, într'o noapte, fusei tare îngrițat de soarta vlăstarului. Sosise toamna pe neașteptate, cu vânturi puternice și reci, cu ploii înecătoare de flori și de mlădite plăpânde. Dar rădăcinile susținură tulpina și în toamna și în iarna aceea.

Lipsii de acasă cățiva ani. În mijlocul verii, întorcându-mă văzui uitatul vlăstar: falnic, nalt la trup și bine le-gat, cu fruntea înverzită de frunziș; de crângile puternice atârnan roadele de curând înfăpănite. Eră un stejar. Cercai să-l sgâlțai; de-abia își scutură ramurile încercate de roade. Roadele atârnanu lenese, greoaie; frunzele falfăiau neconcomit. Și privindu-l astfel în față, gândii dacă acest stejar falnic a fost altădată mlădița fragedă, pe care o puteai smulge cu două degete din pământ.

VASILE VELCIU

IN GRADINA

Grădina e pustie de fructe și de flori.
Ce-odată-o învesmântară în vesele culori.
Azi iarba cea înaltă rămase scundă, rară;
Petale, oștite pe ea se sculurară.
Nimic din strălucirea din vreme a mândrei firii:
Sau stins depe tulpină frumoseși trandafiri,
Și dacă-și risipiră frumosele petale,
Aceasta o făcără de dorul mâinei tale,
Ce n'o să-i mai culeagă pe când zâmbești cochet,
Ca unul lângă altul să-l strângă 'ntr'un buchet.
De oriște podoaabe grădina e pustie,
Dar jalea ei ascunsă azi nimeni nu i-o știe
Decât doar eu ce printre tușiș de liliac
Citeam pe vremuri versuri de Cezar Boliac,
Atunci când compoziții făceam pe la Română.
Doar amintirea 'n mine azi poate să rămână,
Și nici de ea nădeidea nu pot să-mi mai amîn,
Căci fugge-ades departe, precum pe cer senin,
Când vin norii cei negri, când fulgeră și tună,
Se duc razele calde înștrante de jurtină...
Depe trecuta vreme rîdic azi greul stor,
Și-mi amintesc c'atincea țî-eram meditator.
În fața ta ce multe știam 'nainte vreme!
Țîi ajutam la cele mai grele teoreme,
Țîi dam și amănunte de osul zis vomer
Și de biografia cea scurtă-a lui Omer...
Țîi înștram de-arrândul pe cei cari-au scris cronici
Și mersul țî-eră leneș, iar ochii tăi ironici...
Vorbiam de-acizi și baze, spuneam ce este ton,
Refracția prin prisme și puntea lui Wheatstone.
Și ne opream în vârful platoului turanic...
Azi peste tot trecutul s'a 'ntins ca un zăbranic.
Cum soarele apune plecând de la zenit
Așa și tu plecat-ai de-acîi cum ai venit.
Dar sufletul meu care privea cu neapăsare
Spre tine, azi când nu ești, de ce mîînit tresare?
O, sufletul meu, bietul, s'a desprimăvărât,
Căci azi, de 'ntăia oară, iubesc cu-adevărât...

NELU GIORĂNESCU

LA CLACA.

Prin luna lui Septembrie, spre amurg, când soarele apună
după coama Carpaților, când copiii se întorceau cu vi-
tele dela pășune și când greerii începură să cânte cânte-
cul lor de seară : scârț, cric, cric, câr, câr... Atunci pe
Timoiul, peste gărlă, eră clacă. În murmurul apei ce curgea
printre bolovani și în fășitul cupelor dela roata morii, se
auzia cântecul fetelor, apoi răsorul flăcăilor, la gluma vre-
unii bătrân hazliu. Cărufa lui Ioan al lui Robea, încercată
cu păpușoi, urcă scârțîind coasta grea. Acum se făcu li-
niște. Toți lucrau cu spor. Numai un bătrân spuneă un
basm ce auzise, și din când în când isbucnua hohote
de răs la vreo parte hazlie a basmului.

Inoptase. Luna eră sus. În mijlocul cercului de flăcăi,
fete și femei, ardea un foc mare. Moara mergea meru și
din când în când osia roții scârțîia jeluitor. De odată un
hohot de răs isbucul, căci bătrânul isprăvise basmul cu o
glumă. Moș Gruiu morarul îndemnă fetele la cântec iar
moș Gavril, puțînd din lulea, ascultă zămbînd...

Acum trecuse de miezul nopții. Pleoapele clăcașilor
cădeau ca doi plumbi asupra ochilor, făcându-i să moșăe.
Baba Ufa, băgînd de seamă, o spune lui Ion ; acesta
sculîndu-se dela loc luă o ploscă cu rachiu și împărți
clăcașilor cari pleacă rînduri-rînduri, iar flăcăii cari până
atunci tăcuseră, începură să cânte urcînd pe șosea...

ALEX. RĂLESCU

Cl. IV-a

RECENZII

„ULIȚA COPILĂRIEI” IONEL TEODOREANU

Este o carte care entuziasmează pe orice tânăr, mai idealist și mai puțin preocupat de cursul bursei.

Copilaria și adolescența, cu sentimentele lor curate se oglindesc acolo în culori atât de frumoase și în cuvinte atât de muzicale (mai ales muzicale), încât totul pare un frumos vis, întovărășit de o muzică ce isvorește chiar din el. Patru bucăți formează cartea, le-așezăm pe rând să spunem: „nuvele”, de ar fi în versuri, nu le-ar lipsi nimic putea spune patru „nuvele”, de ar fi în versuri, nu le-ar lipsi nimic ca să fie poeme. Una din acestea, „Ulița Copilăriei” (celelalte sunt intitulate: „Bunicii”; „Vacanța cea mare”; „Cel din urmă basm”) de și este poate cea mai bună, nu poate fi înțeleasă decât de un copil crescut în provincie. Acolo „ulița” înfățișează tot orizontul de visuri: în uliță înaltă simeul, în uliță se joacă, în uliță se întâlnesc cu tovarășii, într-un cuvânt ulița îi înfățișează bucuria și fericirea liber-tății. Ce poate pricepe un copil dintr-un oraș mare din „Uliță”? Nimic, căci nu are posibilitatea să-l cunoască poezia. D-1 Ionel Teodoreanu i-a simțit-o căci numai astfel se aplică măiestria cu care a înfățișat-o. Dacă se găsec totuși persoane cari neagă valoarea acestei bucați, atunci desigur că sunt dintr'un oraș mare. Dar celelalte două „nuvele-poeme” pe cari le mai are cartea! Două versuri de dragoste sfioasă, de dragoste aproape copilărească simplă, fără pic de romantism. Cu drept cuvânt autorul intitulează una din ele „basm”.

Pentru vremea materialistă de acum, cele spuse de d-asa par un basm, dar un basm care celti devine adevărat pentru fiecare, căci în sufletul fiecăruia vibrează atunci și coarda sensibilității sale curate în ori și care se desvăluie o parte mai frumoasă, mai înaltă.

Imaginele, tablourile (nici nu se pot numi altfel) în care se desfășoară poveștile, se armonizează într-atât de plăcut cu starea sufletască a acelor pe care-i deplâng că nu fac decât un singur tot. Comparatiile foarte dese și absolut în altă din făgașul comun deschid orizonturi largi. Numai ele singure ar putea face valoarea cărții.

Dacă ar fi să se considere principiile enunțate cu privire la simbolism de D. Lovinescu în ultimul d-sale volum și dacă s'ar putea aplica aci, nu ar fi o greșeală de a se numi cartea simbolistă, și ce bine s'ar prezenta acest curent de ar fi așa!

P. VIROREANU

Cronica dramatică: «SANDA» DE ALEX FLORESCU

De zeci de ani luptau moravurile, societatea și literatura noastră, — oglinda fidelă a acestora — să rupă lanțurile invizibile ale puterii influente franceze care împiedicau viața națională, singura rațională într'un vitor apropiat. Gonite rând pe rând din toate clasele sociale, aceste influențe își găsesc un ultim refugiu în sânul unei burghezii trândave, — gata de-a primi și apăra orice manifestații frivole, — unde ele se pot meru împuternici prin contactul membrilor acestei clase cu însuși focarul lor generator — cu Parisul.

Tinerimea din această burghezime ușor influențabilă, crescută în atmosfera viciată a franțuzismului, cum își desăvârșește educația în pensionatele religioase ale Franței catolice, prin presunerea firească și lentă a mediului, își pierd credința religioasă în care s'a născut și conștiința originii ei. Contra acestei tendințe, — care se propagă cu înțepala contagioasă a spiritului de imitație, specific nouă, — se ridică oameni cu vederi limpezi, printre cari și doi dramaturgi H. Lecca și d-l Alex. Florescu. Luărările lor «Suprema forță» și «Sanda» sunt exprimarea încercărilor celor conștiințoși de a combate pericolul acesta de instrăinare a tinerimii culte, toamăi când societatea avea nevoie de înțepina ei.

Astăzi pericolul acesta e mult mai redus — deși încă existent: «Sanda» nu mai poate fi jucată numai ca o manifestare a spiritului arătat, conștiința ei trebuie generalizată și ea își va păstra întreaga valoare.

Imoralitatea mai mult ca oricând are în timpul de față zeloși adepți în clasa de mijloc, — cea vizată în «Sanda». În vârtejul balurilor, în cadența «fox troot»-ului mamele uită că au copii, și tinerii că au un nume. Toată lumea e nevinovat. Educația copiilor este o grea sarcină adăogată la multele îndatoriri ale părinților de astăzi; de aceia copiii sunt închiși în internate cu ziduri reci și înalte până în zina când în sfârșit sunt și ei aduși să petreacă în lumea părinților, în vârtejul patimilor.

Lipsiți de iubirea trebuincioasă a mamei cari n'au timp să se ocupe de ei, copiii simt nevoia să-și reverse priosul dragostei lor asupra ființelor mai bune, din jur. Mamele sunt înlocuite de vreo călugăriță sau pedagogă și prăpăstia dintre copii și părinți devine în stremin, se ivește. Frivolitatea părinților — cari nu mai pot oleri iubirea și baza morală necesară copiilor cari acum încep viața —

e cauza desamăgirii, pesimismului, cauza trairii sarbăd a acestor din urmă. În cazul cel mai bun, naturile egoiste vor apuca pe căi ptezișe, iar cele afective, ca Sanda, își vor căuta tihna între zidurile vreunei mânăstiri — scărbițe de viața pe care o desprețușcă, deși nici n'au avut timpul s'o cunoască.

«Sanda» prin felul cum adăncește gravitatea acestei probleme generale de morală socială — astăzi atât de importantă — poate fi considerată acum ca și la prima prezentare, ca expresiunea tacită a acelora cari nu sunt încă târâți de suvoiiu frivolității moderne, ci își dau seama de efectele nenorocite cari pot deriva din această stare de lucruri.

IOAN VICTOR VOJEN

CRONICA SPORTIVA

OLIMPIADELE

Iată-ne în sfârșit în primăvarara anului celei de a opta olimpiadă! Mai e oare nevoie să fac istoricul acestor jocuri sportive, cari datează dela grecii cei vechi? De sigur că nu! Cred că cu toții știți ce importanță aveau la greci aceste jocuri. Este drept că ele aveau ca scop să arate pe cel mai vrednic tânăr al Elladei, nu numai în mântuial lancei, al discului sau în fugă, ci și în meșteșugul harpei și condelului. Aceste jocuri nu urmăreau numai cultura fizică ci și pe cea intelectuală. Căci știut este că una fără alta nu pot fi înă.

Astăzi jocurile au luat un alt caracter deoarece nu mai au ca scop selecționarea unor tineri complecși și firește și intelectualicește. Acum se caută cel mai perfecționat individ într'o singură specialitate. E un efect al felului actual de muncă e un efect al specializării care se întinde din ce în ce mai mult asupra vieții contemporane și care nu pregetă să pătrundă și aici. Bineînțeles că acesta e un defect deoarece numai se urmărește deviza: „*Mens sana in corpore sano*“. În ceace privește numai concursurile sportive, formula pentathlonului și a decathlonului împlinesc întru câtvă această lacună. Câștigătorii acestor probe ar merita să fie purtați ca vecii greci, în triumf pentrucă ei sunt atleți în adevăratul înțeles al cuvântului, cari înțuchipează sănătatea ce caută s'o răspândească sportul.

Anul acesta, la olimpiadă, pe lângă concursurile sportive, se inaugurează și concursuri literare și artistice cu subiecte sportive. E un început lăudabil pentru legătura între frumosul intelectual și frumosul fizic. Cu toate acestea nu avem încă imaginea jocurilor vechi, care uneau acestea două în persoana învingătorului unic. E progresul civilizației care ne-a îndepărtat dela o formulă ce nu aduce „recorduri“. E goana după „recorduri“. E „Progresul“!

Totuși jocurile olimpice rămân acum ca o veșnică luptă în care fiecare neam își va arăta nu numai calitățile fizice, dar și pe cele intelectuale și morale.

Noi să sperăm că vom ști să ni le vădăm la viitoarele jocuri unde vom trimite 75 de reprezentanți, datorită stăruințelor depuse de „Comitetul olimpic Român“ de sub președenția A. S. R. Principele Carol.

Urăm spor la muncă celor ce vor fi sortiți să ne reprezinte în fața întregii lumi!

MIHAIL PUȘCARIU

Idei și Fapte

„*Spre Emaus*“ e titlul unei cărți apărute de curând în colaborarea domnilor M. Sadoveanu și D. D. Pătrășcanu. Cele două talente s'au contopit ca să reînsuflească într'o limbă bogată, vie și pe deplin românească, bătrâneștile „vieți ale sfinților“ — aromatate în arhaismele lor monahice și sugnube în povestea lor zeflinoitare. E o carte rară „Spre Emaus“, o carte care ne descoperă comori nebanuite în sufletul poporului român și pe care o recomandăm cu însuflețire cettitorilor noștri.

D-nul Iorga a publicat în franțuzește o parte din lecțiunile sale dela Sorbona, o istorie a artei românești în colaborare cu d. Bals și studii asupra relațiilor între Orient și Occident în timpul evului mediu. Deasemenea pregătește o serie de „*Mélanges historiques*“.

A apărut o prețioasă „*Istorie a literaturii italiene*“ de doamna Anita Belciugăteanu. — În editura „Cassa Scaloilor“ s'a tipărit de curând o traducere a „*Republicii*“ lui Platon. Tot aici a mai apărut astia toamnă trei dialoguri de același autor, în versiunea admirabilă a d-lui C. Papacostea. — Societatea „*Bibliofila*“ expune continuu cărți rare într'o săliță de sub „Fundafția Caroli“.

In „Gândirea” No. 13, o adevărată și dureroasă schiță a domnului Cezar Petrescu „*Lumina din fereastră*”, ne zugrăvește „cultura” dela sate, iar d. Tudor Argezei semnează interesante pări asupra reorganizării „Călugăreii”.

In „Săptămâna” No. 11, s’a început traducerea piesii lui Karl Ciopak „*R. U. R.*” în care păpuși omenești „roboiți”, ne bicuiesc uscăciunea sufletească adusă de tehnica.

In „Adevărul literar” No. 172, o admirabila poezie în versuri arhaice „*De ce a scris Mitropolitul Veniamin Cazanica*” a colaboretorului nostru I. Ciorănescu.

In „Roma” No. 2, se discută reforma învățământului italian. *Buletinul pentru studiul Europei Sud-Orientale* publicat în Franțuțește, aduce o recenzie a d-lui Iorga în care se rectifică unele greșeli istorice ale D-lui Bercowitz în a sa „*Histoire des slavelltes en Roumanie*”.

In „Săptămâna” No. 11 se altă rezultatul anchetei publice asupra principallilor reprezentanți ai culturii românești. Ca poet e prețat Tudor Argezei, ca prozator Brătescu-Voinesti, dintre ziaristi Panfil Șeicaru, dintre sculptori Han, ca intelectual adevărat N. Iorga, etc. E ciudat cum L. Rebreanu e deabia în al patrulea rând pe lista prozatorilor.

In Franța, spiritele sunt agitate cu prilejul deportării celui mai caracteristic scriitor spaniol *Miguel de Unamuno*. Un protest a fost iscațit de mai toți scriitorii și intelectuali apuseni.—Romanin Rolland a publicat al doilea volum din ciclul „*L’ame enchainée*”, de Louis Hemon, autorul popularei „*Marie Chaptelaine*”, a apărut „*Collin Maillieur*”—Paul Morand a tipărit romanul: „*Lewis et Irene*”, Paul Bourget: „*Coeur pensif ne sait ou il va*”, L. Tailhade: „*La Paillasson*” și Abel Hernant: „*L’exotrique*”—La „Studio de Champs Elysees” se reprezintă cea mai pesimistă dramă actuală „*Dansil mortif*” de Strinberg.—După succesul doamnei Elvira Popescu la Paris vine cel al d-lui Victor Eftimiu a cărui piesă „*Akim*” e mult aplaudată în capitala Franței.

Amințim pe această cale elevilor țără la 27 Martie st. v. (9 Aprilie) se implinesc cinci ani dela unirea Basarabiei cu Patria mună. În vremea aceasta, când Rușii, vrăjmașii noștri vecini, nu s’au convins încă de legalitatea acestui act, și când ei agită chestiunea Basarabiei, ea și cum nu s’ar fi hotărât încă de mult soarta ei prin Conferința de Pace, se cuvine mai mult ca ori când să arătăm fraților noștri basarabeni dovezile de dragostea pe care le-o păstrăm, și să ne gândim la trecutul istoric, care ne leagă pe totdauna. Statutul organizează cu prilejul acestei atât de însemnate aniversări, serbări mărețe, atât în capitală cât și în Basarabia.

Soluțiunile chestiunilor de examen

(Cl. VIII-a particulară, sesiunea din Februarie 1924)

Secțiunea Reală.

Algebra

I. Avem $(x_1 + x_2) + x_3 = 2$ ∴ $x_2 = 1$ și $x_1 + x_3 = 1$ ∴ $x_3(x_1 + x_3) + x_1 x_3 = a$ $1 + x_1 x_3 = a$ ∴ $x_1 x_3 = a - 1$. Apoi $avem x_1 x_3 x_3 = -6$ ∴ $x_1 x_3 = -6$ deci $a - 1 = -6$ ∴ $a = -5$ și x_1, x_3 sunt dați de ecuația. $x^2 - x - 6 = 0$ $x_1 = -2$ $x_3 = 3$.

II. Chestiunea doua este tratată la curs.

Secțiunea Modernă

Seria I. 1) Utilizăm formula $tg \frac{B-C}{2} = \frac{b-c}{b+c} ctg \frac{A}{2}$ și găsim

$$tg \frac{B-C}{2} = 1$$

2) De aci deducem $(B-C) = 90^\circ$

3) Găsim $B = 105^\circ$ și $C = 15^\circ$

Seria II. 1) Ne folosim de formula $a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos A$ și obținem ecuația $a^2 - 12a - 13 = 0$ ∴ $a_1 = 13$ și $a_2 = -1$, valoarea negativă nu o considerăm.

2) Găsim $b = 14$ și $c = 15$

3) Intrebunțând formulele $tg \frac{B}{2} = \frac{b-a}{p-a} ctg \frac{C}{2}$ și

$$tg \frac{C}{2} = \frac{b-a}{p-a} ctg \frac{B}{2} \text{ găsim } tg \frac{B}{2} = \frac{4}{7} \text{ și } tg \frac{C}{2} = \frac{3}{7}$$

Probleme rezolvate

Problema 13. Să se descompue în factori expresiunea:

$$(a+b)(\alpha+\beta) + (b+c)(\beta+\gamma) + (c+a)(\gamma+\alpha) - a\alpha - b\beta - c\gamma$$

D-va M. Protogheropol

Expresia se poate scrie astfel

$$a[(\alpha+\beta) + (\gamma+\alpha) - \alpha] + b[\alpha+\beta + (\beta+\gamma) - \beta] + c[(\beta+\gamma) + (\gamma+\alpha) - \gamma]$$

$$= a(\gamma+\beta+\gamma) + b(\alpha+\beta+\gamma) + c(\alpha+\beta+\gamma) = (\alpha+\beta+\gamma)(a+b+c).$$

Au dat soluții foarte bune d-nii: Bărbulescu Traian (cl. VII), Ionescu Jean (cl. VI), Moșit Mircea (cl. VI), Paraschivescu Bosnieț Dan (cl. V R.), N. Teodorescu (cl. V), Ion Zamfirescu (V) și Eugen Palărieu (VIII).

Problema 14. Se dă

$$f(x,y) = \frac{x^2 + y^2 - 2xy}{x^2 + y^2 + 2xy} \sqrt{(1+x^2)(1+y^2)}$$

Să se calculeze $f(1,1)$.

Emil Ștefănescu

Soluția dată de d-nul Niculae Teodorescu (cl. V R.) Pentru

$x=y$ expresia devine $\frac{0}{0}$, adică numărătorul și numitorul sunt divizibili cu $(x-y)$. Apoi:

$$f(x,y) = \frac{(x-y)^2}{x^2(1+y^2)+y^2(1+x^2)-2xy\sqrt{(1+x^2)(1+y^2)}}$$

$$(x,y) = \frac{(x\sqrt{1+y^2}-y\sqrt{1+x^2})^2}{(x-y)^2}$$

mulțind ambii termeni cu conjugata numitorului avem:

$$f(x,y) = \frac{(x-y)^2(x\sqrt{1+y^2}+y\sqrt{1+x^2})^2}{(x^2+x^2y^2-y^2-y^2x^2)^2} = \frac{(x-y)^2(x\sqrt{1+y^2}+y\sqrt{1+x^2})^2}{(x+y)^2(x-y)^2}$$

$$\text{sau } f(x,y) = \frac{\left[\frac{x\sqrt{1+y^2}+y\sqrt{1+x^2}}{x+y} \right]^2}{1} \text{ iar } f(1,1) = \left[\frac{1+1}{2} \right]^2 = 1, \quad f(1,1) = 2$$

Problema 15. — Să se arate că latura dodecagonului stelat este îndoiului apotemei dodecagonului convex. De aci să se deducă valoarea laturii dodecagonului stelat în funcție de raza R a cercului circumscris.

Emil Ștefănescu

I. Fie $a_1, a_2, a_3, \dots, a_{12}$ dodecagonul regulat convex în scris în cercul cu raza $R=OA_1$, atunci vom avea numai un dodecagon regulat stelat cu raza $a_1, a_2, a_3, a_4, a_5, a_6, a_7, a_8, a_9, a_{10}, a_{11}, a_{12}$ este dreptunghiul. Dreapta care unește pe O cu mijlocul lui a_1, a_2 este apotema dodecagonului regulat convex. În triunghiul a_1, a_2, a_3 dreapta care unește mijloacele a două laturi a_1, a_2 și a_6, a_7 este paralelă și egală cu jumătatea celeilalte laturi a_3 . De aci rezultă problema.

II. Fie a' latura dodecagonului stelat, r apotema dodecagonului convex (care este și raza cercului înscris în acest dodecagon). Am stabilit mai sus că avem:

$$a' = 2r \quad \text{dar } r = \frac{R(\sqrt{6}+\sqrt{2})}{4} \quad \text{și } 2r = \frac{1}{2}R(\sqrt{6}+\sqrt{2})$$

adică

$$a' = \frac{R}{2}(\sqrt{6}+\sqrt{2})$$

Soluții bune de d-nii: Bărbulescu Traian (VII) Moșiț Petre (VI) și Pălărieru Eugen (VIII).

